

ВИДИ І ФУНКЦІЇ ГРАФОНІВ У АНГЛОМОВНОМУ ТЕКСТІ

У статті аналізується графон, його види та функції, а також особливості використання в нелітературному англomовному художньому тексті, в Інтернет і смс дискурсі.

Ключові слова: нелітературне написання, графон, графічний стандарт, діалект, орфографічна норма.

В статье анализируется графон, его виды и функции, а также особенности использования в нелитературном англоязычном художественном тексте, в Интернет- и смс-дискурсе.

Ключевые слова: нелитературное написания, графон, графический стандарт, диалект, орфографическая норма.

The article analyzes graphon, its types and functions, as well as the use in nonliterary English literature, in the Internet and SMS discourse.

Key words: non-literary writing, graphon, graphic standard, dialect, spelling norm.

Останнім часом уживання такої фігури мовлення, як графон, набуло неабиякого поширення в сучасних англійських нелітературних художніх текстах, а також в Інтернет- і смс-дискурсі. Незважаючи на півстолітню історію студіювання (див. роботи В. А. Кухаренко, І. В. Арнольд, Л. Л. Ємельянової, А. П. Сковороднікова, Н. В. Міщенко), цей стилістичний прийом залишається маловивченим. З появою нових периферійних форм письмової комунікації графон стає дуже продуктивним, що зумовлює **актуальність** нашої роботи, **мета** якої – дослідження особливостей використання графонів у нелітературному англomовному тексті. Для досягнення поставленої мети виконані такі завдання: визначено поняття «графон», здійснено аналіз існуючих типів графонів та функцій, які вони виконують у ненормативному письмі в англійській мові, запропонована їх структурна типологія.

Об'єктом дослідження є графон як фігура мови, що представляє собою стилістично значуще відхилення від графічного стандарту або орфографічної норми, **предметом** – різновиди графона та їх функції в нелітературних текстах. Матеріалом для вивчення слугує вибірка з електронних смс- та Інтернет-словників [6], соціальних мереж і роману Ірвіна Велша «На голці» (Trainspotting), загальним обсягом у 367 одиниць.

Зуважимо, що наприкінці ХХ століття графон використовувався лише як стилістичний прийом, що відображає індивідуальні чи діалектні порушення орфографічної [2, 1977] / фонетичної норми [1, с. 297] і графічно фіксує мовні особливості персонажів [3, с. 17]. У сучасних умовах, зі збільшенням нелітературних форм написання, насамперед збіль-

шується використання графона на письмі, що призводить до розширення його функцій у цілому. Сьогодні графон розглядається не тільки як одиниця, яка фіксує графічну репрезентацію відхилень від фонетичної норми. Він є загальноприйнятим позначенням усіх видів і способів використання нестандартної орфографії [2; 4; 5], при якому в графічну форму слова включаються букви іншого алфавіту – *OKNA* (злиття кирилиці і латиниці), або цифри – *4uoi*, використовуються інші види альтернативного написання, які не впливають на вимову, та паралінгвістичні засоби. Часом це призводить до створення лексичних оказіоналізмів [4, с. 212].

У нашому дослідженні пропонуємо під графонами розуміти стилістичний прийом, який є значимим відхиленням від графічного стандарту, орфографічної норми, що відображає індивідуально-авторські, функціонально-стилістичні особливості тексту. Графон однаково охоплює і художню репрезентацію соціолектів і діалектів, і відхилення від фонетичної норми, зумовлені низкою причин. Останні можна розділити на дві групи: екстралінгвістичні і внутрішньолінгвістичні. Внутрішньолінгвістичними факторами викликана лише варіативність вимови (градація та асиміляція звуків), яка «не виходить за межі фонетичної норми» [2]. До екстралінгвістичних чинників належить «вплив емоційного чи фізичного стану мовця» і «територіально-соціальна чи національна приналежність мови», а також іноземний акцент, дитячий фонетичний дефіцит і спів як особливий вид мовної діяльності [2].

З функціональної точки зору графон має видільно-актуалізаційну функцію [5, с. 207], що підтверджується його лінгвістичною природою в

цілому. Він посилює авторську оцінку або емоцію, виділяє «чужі» слова, формує смислову багатоплановість слова, «прирошення смислу», бере участь у створенні комічного ефекту, посилює зображальність, дозволяє «оголити» внутрішню форму слів і тим самим розставити потрібні автору смислові акценти, створює ефект експресивного спілкування, графічно фіксує індивідуальні фонетичні особливості мовця тощо.

Графони бувають різних видів. На основі двох найбільш поширених класифікацій [4, с. 212-213; 5, с. 206] та аналізу фактичного матеріалу нами була окреслена така структурна типологія графонів, які вживаються в сучасному нелітературному англomовному тексті:

1. *Виділення курсивом.* Курсивом можуть виділятися будь-які частини мови, словосполучення і групи слів, з його допомогою автор передає інтонацію, ставить на це слово, словосполучення, фразу наголос. Наприклад: for this bunch of wasted Jocks to *ever* be discreet [7, с. 340], he pulls off his *Italians Do It Better* t-shirt [7, с. 335], as some sort ay *Oor Wullie* for the video generation [7, с. 198], Ah couldnae handle some cunt's knob up *ma* erse [7, с. 233], His first *faux pas* of the day [7, с. 240].

2. *Виділення слів, словосполучень та частин слів заголовними літерами (капіталізація).* Написання слова з великої літери замість рядкової, або навпаки, є різновидом капіталізації та створює ефект гучності: чим більший шрифт, тим голосніший звук. Наприклад: POW! ZAP! BANG! ZOWIE! [7, с. 210]; Billy Don't Be A Hero [7, с. 210]; my Weedjie relations [7, с. 211]; the News at Ten [7, с. 211]; Mr. Evil, Honey, I LOVE YOU [7, с. 48]; MICK! MICK! YOU GOT CHARLENE'S ADDRESS? [7, с. 231]; JEANeration, bEATing, aWAre, proNOUNced.

3. *Дефіксація.* Морфемне членування слова за допомогою дефіса по складах або по літерах. Це забезпечує ефект протяжності й підкреслює окрему вимову кожної частини. Головною функцією дефіксації є інтонаційний наголос. Наприклад: Day-vie. Cah-thy. Loo-kin-gor-jis-the-night-doll [7, с. 205]; Chick-chicy-chic-chicky-chicky [7, с. 217]; Where-is-my-friend-Bri-an-Nicks-on-stay-ing? [7, с. 213]; Di-nnae start [7, с. 255]; Don't you-ho be te-heh-heh-rified ... [7, с. 283]; patronizing have-you-quite-finished smile, didn-you-hear-me?

4. *Включення до слова графем інших знакових систем (фонограм та ідеограм).* Перше поширене в мовах з кириличним алфавітом. Так, наприклад, у російській мові спостерігаємо такі приклади: «Облом off», «Радио ZeбRa», «Агентство Wash дом» [4, с. 212]. Використання ж різного роду ідеограм у мовах з латинським алфавітом і в англійській мові зокрема є досить продуктивним. Наприклад, дуже поширеним є застосування *логограм*: etc. – etcetera (і так далі); & – and (і, й, та); № – number (число); @ – at (на, за), а також цифри, які відображають/передають усе слово, наприклад: 2 – too (занадто), to (до, у, в, на), two (два); 4 – for (для, заради), four (чотири); *морфемограм*: 1st, 2nd, 6th, activ8 – activate (активізувати); gr8 – great

(відмінно); m8 – mate (товариш); b4 – before (вперед, перед); 2day – today (сьогодні); 3SUM – threesome (трійка); forever – 4eva (назавжди); *фразограм*: :-) – smiling (посміхатись); ;-) – twinkle (блимати); >:- (– very angry (дуже сердитий); <3 – love (любов), heart (серце); \$ – money (гроші), dollar (долар).

Цей тип графона відображає не лише індивідуальні фонетичні особливості мови, репрезентацію соціолектів і діалектів, відхилення від фонетичної норми, а й використовується задля економії місця й часу, що необхідне при швидкості спілкування в сучасних умовах новітніх форм комунікації.

5. *Факультативні лапки.* Цей графічний прийом використовується не тільки при виділенні слова і словосполучення, але й частини речень, при цьому змінюється зміст лексеми, а факультативні лапки вказують на додаткове смислове її навантаження, на те, що вона вжита не в прямому значенні, а в переносному, або навіть у протилежному. Наприклад: They either had «a fanny like a fish supper», or «a fanny like a burst couch» [7, с. 248]; He was stricken with pain and incoherent with sentiment when he talked about how he'd never see his son grow up, about how much he loved «the wee felly» [7, с. 249]; i'll be there «in 5 minutes»; look at those two «gorgeous» lad...; work «family»; «English JoKes»; quite «interesting»; «simple» tasks; He decided to share dat «wisdom» with me.

6. *Редуплікація літер у складі слова та інших ідеограм – роздільників у реченні.* Графони першого типу створюють найчастіше ефект крику, або потоку свідомості за допомогою повторення однієї або декількох букв та надають відчуття протяжності. Це «розтягує» слово не тільки візуально, але й акустично, тому що при читанні повторювані букви зливаються в один довгий звук. Наприклад: sssllllleeeeeeeeeerpppppp [7, с. 196]; diieeeeeeee [7, с. 196]; in a nice warm basket n purtttt [7, с. 283]; spriiiiiiiiing; pooooooo. Графони другого типу, що виражаються за допомогою окличного та питального знаків, свідчать про емоційність висловлювання, вираження сильного почуття, або вказують на особливе, часто іронічне, ставлення до змісту висловлювання: «Ye cookin? Good Luck!!!», та мають інтенсифікаційну функцію, наприклад: «Beef n bun before this baby shower????? Happy hour!!! T-SHIRT GIVEAWAY!!!!!!!!!» Так само графони цього типу застосовуються з метою передачі емоційної паузи, вказують на нерішучість, невпевненість, зняковілість, нервозність персонажа і т.д. шляхом вживання три крапки: «It's Uncle Andy! Ah think... ah think... ye should come... it's like he's still thair...» [7, с. 39], та виражають зтяжну паузу перед якимсь важливим словом чи реченням для того, щоб привернути увагу: «Ummm... Really», «Generally, if one said sugar, the other said shite. – They should ban aw fitba oan the telly, and get the lazy» [7, с. 42].

7. *Відсутність розділових знаків.* Це графон, який може вказувати на важливість і урочистість (особливо відсутність крапок). Іноді автори використовують цей засіб, щоб об'єднати в одне ціле безліч подій, життів або створити враження тимчасової протяжності: «Yefuckinkilledme letmefuckindie

junkedupootyirfuckingheids
watchinthefuckinwaws...» [7, с. 196].

8. *Відхилення від орфографічної норми.* Такий тип графона часто передає діалектну/розмовну мову носія. Наприклад: This wifey's scoobied likes, speaks that Gaelic is a first language; disnae even ken that much English [7, с. 115]; Ah stoap oaf at a pay-phone, pull oot some loose change n ma battered address book [7, с. 230]; Weedjies, whae irritate us at the best ay times wi thir noseuy cunt patter [7, с. 231]. Типи літерних змін орфографічної форми для передачі відхилень від фонетичної норми усного

мовлення бувають кількісними (*saaay, haas*) і якісними (*that – dat, pretty – pwetty, what – wot*) змінами літерного складу слова. Так само виділяються фонографічні засоби, в основі яких лежить поєднання слів у єдині фонографічні комплекси: *Speaknubout prices*.

9. *Фігурне розташування слів у тексті із застосуванням шрифтів різного розміру (від найбільшого до найменшого).* Цей графічний прийом на площині листа має видільно-актуалізуючу функцію та передає інтонацію, емоційність персонажа. Наприклад:

«Fury said to a
mouse, That he
met in the
house,
«Let us
both go to
law: I will
prosecute
you. – Come,
I'll take no
denial; We
must have a
trial: For
really this
morning I've
nothing
to do».
Said the
mouse to the
cur, «Such
a trial,
dear Sir,
With
no jury
or judge,
would be
wasting
our
breath».
«I'll be
judge, I'll
be jury».
Said
cunning
old Fury:
«I'll
try the
whole
cause,
and
condemn
you
to
death».

Іноді перераховані вище типи графонів поєднуються в різних комбінаціях, що створює ефект незвичайності, привертає увагу і сприяє глибшому сприйняттю.

Результати дослідження свідчать про те, що найбільш продуктивні графони утворюються за допомогою: виділення курсивом, капіталізації,

дефіксації, включення в графічний образ слова, літер інших алфавітів і знаків інших знакових систем, уживання різного роду ідеограм: лолограм, морфемограм, фразограм. Своєрідність оформлення нелітературних текстів за допомогою такого засобу візуалізації, як графон суттєво впливає на сприйняття інформації. Графон є поліфункціональною

фігурою мови, серед яких найбільш значущі – видільна та емоційно-оцінна функції. Наш робота підтверджує, що графон – поширене явище, пов'язане з різними аспектами сучасного суспільного життя.

Розроблена типологія та проведений аналіз може бути використаний у подальших наукових дослідженнях на матеріалі інших варіантів англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык : [учеб. пос.] / И. В. Арнольд. – 4-е изд. – М. : Флинта : Наука, 2002. – 384 с.
2. Емельянова Л. Л. Типы и функции графона в английской художественной речи : автореф. дисс. канд. филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка» / Л. Л. Емельянова. – Одесса, 1977. – 24 с.
3. Кухаренко В. А. Интерпретация текста : [учеб. пос.] / В. А. Кухаренко. – 2-е изд. – М. : Просвещение, 1988 – 192 с.
4. Мищенко Н. В. Графон как стилистическое средство в публицистических текстах [Электронный ресурс] / Н. В. Мищенко. – С. 211–216. – Режим доступа : http://library.krasu.ru/ft/_articles/0113962.pdf.
5. Сковородников А. П. Культура русской речи : [энциклопедический словарь-справочник] / А. П. Сковородников. – М. : Флинта : Наука, 2007. – 840 с.
6. Internet Slang Dictionary & Translator [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.noslang.com/>.
7. Welsh I. Trainspotting / I. Welsh. – L. : Cox & Wyman Ltd, 1996. – 344 p.

© Скороходова А. Г., 2013

Дата надходження статті до редколегії 31.03.2013 р.

СКОРОХОДОВА Аліна Геннадіївна – студентка факультету іноземної філології (кафедра англійської філології), Запорізький національний університет, м. Запоріжжя.

Коло наукових інтересів: вивчення нелітературної англійської мови.